СВОБОДА



SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 217. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 18-го ВЕРЕСНЯ 1948.

No. 217. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 18, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ЦИВІЛЬНІ ЛЮДИ ПОКЛИКАНІ ДО ПРАЦІ ДЛЯ ВИРОБЛЕННЯ ХАРАКТЕРУ ВОЯКІВ

Вашингтон, 16 вересня. — Президент Труман оприлюднив намір покликати до життя Цивільну Дорадчу Комісію для Релігійного й морального проводу і для праці над виробленням характерів молоді, яка піде до служби при збройних силах на підставі нового Акту про Поборову Службу. Цей намір виявив президент після отримання звіту Президентської Дорадчої Комісії для Загального Вишколу в справі морального безпеченства молоді, яка відбуває військовий вишкіл. При цій нагоді голова комісії, д?р Карл Т. Комптон, повторив свій давніше висловлений погляд, що для забезпеки країни потрібний є загальний вишкіл. Пробу встановлення морального проводу переведено вже на вправах у Форт Накс і її висліди стануть підставою для нового напрямку в військовій службі.

ЛЮДИНА, А НЕ БОМБА ЗАГРОЗОЮ СВІТУ, КАЖЕ НАУКОВЕЦЬ.

Вашингтон. — Цивілізація загрожена не атомовою бомбою, ані біологічною війною, але людиною самою — такий погляд висловив д-р Роджер Дж. Вилйемс з університету Тексас, на зібранні Американського Товариства для Поступу в Науці. Він вийшов з предявленням перевести досліди в „знанні людини", щоб зберегти цивілізацію. У своїм докладі Вилйемс заповів, що впродовж найближчого століття будуть люди клопотатися винаходами в найрізнородніших ділянках знання, одначе найважніші відкриття прийдуть в ділянці знання людини. Щоб зрозуміти якусь ґрупу людей, їх треба студіювати" під оглядом анатомічним, фізіологічним, психологічним і суспільним", говорив професор. Досі цього не роблено, бо медичні школи виховують тільки лікарів, а це є другорядний дослід у знанні людини. Там досліджують тільки людські недуги, а не самого чоловіка, григадував науковець.

ПРЕЗИДЕНТ ВИЇЗДИТЬ НА ЗАХІД З ПЕРЕДВИБОРЧИМИ ПРОМОВАМИ.

Президент Труман виїхав у пятницю в дорогу для переведення передвиборчої кампанії в західних стейтах. Він заповів перед виїздом, що після цеї поїздки населення буде ясно знати, про що йде справа при виборах нових кандидатів до конгресу та президента. У суботу виголосить Труман свою першу промову в Декстер, у стейті Айова. — Сенатор Барклі, кандидат на віцепрезидента з рамені Демократичної партії, виголосить свою першу промову в Вилксбері в суботу.

Каліфорнійський губернатор, Ирл Ворен, кандидат на заступника президента з рамени Республиканської партії, виголосив першу більшу передвиборчу промову в Салт Лейк Ситі, у стейті Юта. Він заповів, що його партія відбудує єдність нації коли прийде до влади, а в столиці вжиє нової мітли для вичищення федеральної адміністрації.

ШПИГИ ОГРАБИЛИ ВОЄННУ КВАТИРУ З МАП ПІД ЧАС ВІЙНИ.

Вашингтон. — У звіті уряду для конгресового слідства в справі шпигунства находиться звідомлення про те, як чужинні агенти перевели свої операції в головній кватирі армії й фльоти та заграбили найтайніші мапи, зладжені для воєнних цілей. Мапи були замкнені в окремих кімнатах під трьома замками, одначе злодії не мали великих труднощів при їх одворенні, як стверджує слідство, переведене Федеральним Бюром Інвестигацій. Власті не арештували нікого за грабіж, одначе, як сказано у звіті, особи, які перевели цю „операцію" є знані урядові, хоч проти них нема доказів. Між ними має бути професор, який належав до совєтської шпигунської шайки в Канаді. Джері Ґрін, вашинґтонський кореспондент Ню Йорк Дейлі Ньюз, довідується, що між людьми, відповідальними за шпигунські затії, є теж Луїза Бранстен, колишня жінка Бруса Минтона, що якийсь час був редактором большевицького журналу „нові Маси" в Ню Йорку. Вона заробляла на своїх операціях $40,000 річно.

НЮЙОРСЬКИЙ КОМІСАР ДОБРОДІЙНОСТИ ВІДПРАВЛЯЄ БЮРОВИХ РОБІТНИКІВ.

Ню Йорк. — Реймонд Ф. Гілярд, комісар прилюдної добродійности, завісив в урядуванні 53 бюрових працівників за те, що вони в урядових годинах брали участь у демонстрації проти цього департаменту, зорганізованої їхньою юнією. Нюйорський департамент прилюдної добродійности, який дає допомогу бідним людям, здавна опинився під контролею большевиків, які звили собі в ньому своє гніздо і роздавали допомоги комуністичним прихильникам. Вони тепер ведуть всесторонну акцію, щоб втриматися на своїх позиціях.

ЗА СТВОРЕННЯ ДЕПАРТАМЕНТУ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

Монтісело, Н. Й. — Резолюція, яку ухвалено на конвенції Жидівських Ветеранів Злучених Держав, домагається створення департаменту цивільної оборони з окремим секретарем побіч секретаря армії, маринарки й повітряних сил. Тільки через зосередження оборонних сил всесторонно можна буде звернути належну увагу на підшукання й збереження природних багатств та засобів, придбаних наукою й технологією, сказано в резолюції. У конвенції брали участь 2,000 делегатів, які представляють 100,000 членів в цілому краю. Головною силою є ветерани з другої світової війни. Інша резолюція домагається уділення американської позички в сумі $100,000,000 для Держави Ізраїля.

Америка відкликає обвинувачених дипломатів з Румунії

Вашинґтон, 16. вересня. — Департамент стейту оприлюднив, що відкликав чотирьох урядовців посольства Злучених Держав з Букарешту. Це зроблено на домагання румунського уряду, який арештував американських дипломатів під замітом намаганого фотографування румунських будинків у забороненій секції. Румунський уряд перетримав арештованих 16 годин без харчів і води, а потім звільнив. Департамент стейту рішуче опрокидує закиди румунського уряду, називає їх совєтським трюком для відплати за вигнання совєтського консуля з Ню Йорку, одначе відкликає своїх людей домів. Відкликані такі особи: Вейн Фишер з Айови, Пол Ґрін з Огайо, пані Рут В. Ґар з Сан Франсско і Пеґі Маґард з Канзас Сіті.

ЗАКИДАЮТЬ РОСІЇ НАМІР ЗАГРАБИТИ ПІВДЕННО-СХІДНЮ АЗІЮ.

Вашингтон. — Незвичайну заяву прочитав кореспондентам пресовий референт в департаменті стейту Майкел Дж. МекДермот, з описом комуністичних затій в Азії і з посереднім обвинуваченням в цих затіях Совєтів. У заяві сказано, що комуністи несподівано почали виявляти велику активність в Бурмі, Маляї, Індо-Китаю й Індонезії, які загрожують цим територіям. Америка поробила всі можливі старання, щоб перешкодити комуністичній акції, яка під покришкою націоналістичних закликів змагає перемінити згадані країни на совєтських сателітів.

ЛИТОВЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ СЛІДСТВА В СПРАВІ БАЛТІЙСЬКИХ ДЕРЖАВ.

Вашингтон. — Урядовці Американсько-Литовської Ради, прийняті на конференції президентом Труманом, звернулися до нього, щоб він вплинув на Обєднані Держави перевести слідство в справі поневолення й безмежного терору в Балтійських країнах. У меморандумі, який вручив президентові секретар делегації американських литовців, д-р Піус Ґріґайтіс з Щікаґа, висловлений погляд, що Злучені Держави повинні заявити перед світом свої змагання до відбудови країн, включаючи й Литву, в яких насильно заведено неволю.

ЕТІОПІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ САТИСФАКЦІЇ ЗА ОБИДУ ПОСЛА.

Вашингтон. — Посольство Етіопії зажадало від департаменту стейту покарання людей, які допустилися зневаги етіопського репрезентанта Рас Імру, коли він явився на зібранні Американського Товариства для Поступу в Науці. Коли етіопський дипломат явився на залі Конститушен Гол 13. вересня і пробував зайняти місце серед інших дипломатів, служба усунула його, вказуючи йому місце, призначене для людей з кольоровою шкірою. Урядовці товариства негайно направили помилку, одначе якийсь незнаний чоловік знову його випросив з призначеного місця. Дипломат вийшов, а тепер посольство домагається покарання винуватих в цій обиді.

ЩЕ ОДИН ТРАНСПОРТ З ІМІГРАНТАМИ.

Ню Йорк. — У четвер, 16. вересня приїхав до нюйорської пристані транспортовий корабель Марін Сваллов з Бременгафен, у Німеччині, з 600 подорожними. Між ними була яка сотня нових імігрантів, які приїхали ще на афидевіти, виставлені перед ухваленням закону про допущення 205,000 імігрантів із скитальщини. Між новими імігрантами було 10 українців, кількох поляків, а яких 60 литовців. Скитальники оповідають про нестерпну скуку й невигоди підчас перебування в бараках у Бремергафен, яке тривало кілька тижнів.

НОВІ АМЕРИКАНСЬКІ АЕРОДРОМИ В НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт над Майном. 17. вересня. — Европейське командування американської авіяції виявило плян будови нових американських аеродромів в Німеччні, що їх використано б в теперішній боротьбі проти совєтської блокади Берліна. Місцевостей, де вони мають бути побудовані нові аеродроми, не виявлено.

РАДА БЕЗПЕКИ ВИСЛУХАЄ ГАЙДЕРАБАД

Париж, 17. вересня. — Вчора тут почалося засідання Ради Безпеки в справі гайдерабадського зажалення на індійську інвазію. На пропозицію Аргентини Рада рішила поставити справу на порядок нарад та вислухати гайдерабадську делегацію в її домаганні акції для припинення індейської інвазії. Проте Рада виразно застереглася, що це рішення не означає визнання Гайдерабаду за суверенну державу. З черги Рада приступила до вислухання обвинувачень і оборони. Тимчасом з Ню Дельгі індійське міністерство оборони повідомило, що індійські війська підійшли вже на приблизно 60 миль до столиці Гайдерабаду зі сходу і заходу.

АМЕРИКАНЦІ ПОМИЛУВАЛИ НАЦІСТІВСЬКУ ЗЛОЧИННИЦЮ.

Франкфурт над Майном, 17. вересня. — Американське військове управління повідомило про помилування відомої німецької садистки Ільзи Кох, якій кару досмертної тюрми зменшено до 4 років. Ільзу Кох засуджено у відомому процесі в Дахав за знущання над тисячами інтернованих у відомому гітлерівському концтаборі в Бухенвальді.

Загрозливе поширювання страйків у Франції

Париж, 17. вересня. — Організовані комуністами страйки у Франції почали знову масово поширюватися по всій країні, загрожуючи її внутрішньому ладові. Безпосередньою причиною поширювання страйків є засуд на кару тюрми трьох робітників, що під час передвчорашньої демонстрації в Парижі брали участь у виступах проти поліції. Комуністи тепер почали сильну агітацію за „протестаційними страйками" проти, мовляв, „поліційної брутальности". Французькі власті потягнули до судової відповідальности 7 демонстрантів, закидуючи їм „чинні виступи" проти сторожів публичного ладу — поліції. Суддя заявив, що „кожний француз має право демонструвати, але мусить це робити тільки у визначених законом рямках". Французька Асамблея тепер дебатує над законом, що забороняв би страйк поліції, щоби в той спосіб бодай поліцію виключити від організованих комуністами безпорядків в країні. Страйк робітників на аеродромах в Парижі продовжується.

В 1943 РОЦІ СТАЛІН ПРОРОКУВАВ ТРЕТЮ СВІТОВУ ВІЙНУ.

Париж, 17. вересня. — Бувший секретар покійного чехословацького президента д-ра Бенеша, Едвард Таборський, що після війни вже був чехословацьким представником в Швеції і зрезиґнував зі свого посту після большевицького перевороту в його країні, пише тепер свої спомини, з яких виявляється, що Сталін вже в 1943 році заповідав третю світову війну. Сталін висловив це своє „пророцтво" в розмові з Бенешом на тему Польщі.

БІЙКА МІЖ КОМУНІСТАМИ І ДЕ-ҐОЛІСТАМИ.

Париж, 17. вересня. — В одній місцевості біля Ґренобля дійшло вчора до бійки між прихильниками ген. де Ґоля та комуністами, як ці останні намагалися бльокувати вихід ген. де Ґолеві з приміщення міського управління. У висліді бійки, головно палицями і п'ястуками, було багато осіб легко поранених. Комуністів „розгромлено". Брат ген. де

БОЛЬШЕВИКИ ЗАКИДУЮТЬ СТОРОННИЧІСТЬ ГЕНЕРАЛЬНОМУ СЕКРЕТАРЕВІ ОД.

Москва, 17. вересня. — Місцева партійна „Правда" надрукувала вчора статтю свого редактора для закордонних справ, Якова Вікторова, в якій той обвинувачує генерального секретара ООД, Триґве Лі, за „орієнтацію" та „сторонничість" в користь західних союзників і проти Совєтського Союзу.

ДЕМОНСТРАТИВНИЙ ПОХОРОН „ПЕРШОЇ ЖЕРТВИ ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ".

Берлін, 17 вересня. — Вчора в британському секторі відбувся похорон молодого німця, вбитого совєтськими вояками або поліцистами під час проти-комуністичної демонстрації минулого тижня. В похоронах взяло участь понад 5,000 людей, в цьому організації молоді, та виголошено ряд промов,

СОВЄТСЬКІ ПРОВОКАЦІЇ В БЕРЛІНІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

ТРИ БЕЗУСПІШНІ ВИПРАВИ СОВЄТСЬКИХ СТЕЖ В АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕКТОР.

Берлін, 17 вересня. — Вчора в цьому місті трапилося три дальші совєтські провокації, що могли б „холодну війну" перемінити в гарячу. Озброєні совєтські військові стежі зробили три випади в американський сектор, але за кожним разом їх завернула американська військова поліція. Совєтські та американські вояки стояли проти себе віч-на-віч з піднесеними на себе взаємно і готовими до стрілу ручними кулеметами, але вкінці большевики вважали за краще не починати ще „гарячої війни" та відступили в свій сектор. Ціль виправи цих совєтських стеж точно не відома, але вважають що вони йшли на лови німецької поліції зі західних секторів.

МОЛОТОВ ХОЧЕ ВІД СОКОЛОВСЬКОГО ВИЯСНЕНЬ В СПРАВІ БЕРЛІНА.

Лондон, 17 вересня. — В місцевих дипломатичних колах стверджується, що совєтський міністер закордонних справ, В. Молотов, зажадав від совєтського військового губернатора в Німеччині, маршала Соколовського, вияснень в справі західних обвинувачень, що він своїм становищем не допустив до позитивного висліду нарад чотирьох губернаторів в справі нормалізації грошевої справи в Берліні. Ця акція Молотова могла бути теж причиною, чому совєтський уряд ще досі не відповів на західні обвинувачення, зложені у формі меморіялу під час останньої конференції західних дипломатів в Кремлі, хоча тоді Молотов відразу виправдував Соколовського та обвинувачував західних комендантів. Відповідь совєтського уряду на західний меморіял приписиються теж фактом, що Сталін виїхав на лікування „далеко від Москви".

МОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕДАЧІ СПРАВИ БЕРЛІНА ДО ВИРІШЕННЯ О.О.Д.

Лондон, 17 вересня. — З поінформованих джерел тут заявляють, що уряди західних великодержав дальше обмірковають справу передачі справи Берліна до вирішення О. О. Д., якщо в найближчому часі совєтська відповідь не буде задовольняюча. Західні союзники стоять тільки перед проблемою, куди цю справу передати: Раді Безпеки, чи Генеральній Асамблеї. По своїй суті вона належала б до Ради Безпеки, як загроза для світового миру. Проте, західні союзники шукають форми, в якій можна б було передати її Генеральній Асамблеї, бо в Раді Безпеки Совєти відразу „вбили б" цілу акцію своїм великодержавним „ветом".

НІМЦІ КИДАЮТЬ КАМІННЯМ В СОВЄТСЬКУ ПОЛІЦІЮ.

Берлін, 17 вересня. — Контрольована Совєтами місцева преса повідомляє, що вчора товпа німецької молоді з біля 150 осіб обкидала камінням совєтську поліцію, як та переходила „чорним ринком" в совєтському секторі міста. Большевики твердять, що молодь була підбурена старшими. 15 молодців заарештовано, але опісля звільнено.

СОВЄТСЬКА КОНТРАБАНДА В НІМЕЧЧИНІ.

Берліні, 17 вересня. — З поінформованих джерел тут заявляють, що німецька Економічна Комісія в совєтській зоні почала за згодою та благословінням совєтського військового управління широко закроєну контрабанду промислових виробів зі західних зон. Діло в тому, що східна Німеччина завжди була сильно залежна під цим оглядом від західної і тепер, після перервання з вини большевиків господарської виміни між совєтською і західними зонами, там відчувається пекучу недостачу товарів широкого вжитку. Свою контрабанду большевики зорганізували вантажними автомашинами і бічними дорогами та бездоріжжями. Західні власті вже поробили відповідні протизаходи.

ЮГОСЛАВІЯ ОБВИНУВАЧУЄ КОМІНФОРМ ЗА ГОСПОДАРСЬКУ „ДИСКРИМІНАЦІЮ".

Београд, 17 вересня. — До своєї „сімейної війни" проти Москви та її сателітів югославський уряд додав в останньому ще один аргумент, іменно закид, що країни зорганізованої в Комінформі „комуністичної сім'ї" упосліджували Югославію в своїх господарських стосунках. Наводиться під цим оглядом цілий ряд прикладів, доказуючи, що кожна з большевицьких „народних демократій" хотіла б тільки брати, але жодна з них не хоче давати. У висліді югославський уряд рішив провірити свою закордонну торгівлю, орієнтуючи її на західно-европейські господарства.

ЧИСТКА В ПОЛЬСЬКІЙ КОМУНІСТИЧНІЙ ПАРТІЇ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

Варшава, 17 вересня. — В останніх днях „вичищено" двох керівників польських комуністів в місті Лодзь, одному з головних промислових центрів Польщі та головній „твердині" комунізму. Їх вичищено за „вагання" в їх становищі до політики Владислава Гомулки, що з черги „вагався" в своєму становищі до „єресей" югославського Тіта.

ВОЄННІ ПОГОЛОСКИ ПРИЧИНОЮ ХАРЧОВИХ ТРУДНОЩІВ В ПОЛЬЩІ.

Варшава, 17 вересня.—Речник польського уряду вчора заявив, що „фальшиві поголоски" про можливість війни та про дальшу примусову колективізацію були в країні причиною великих харчових труднощів. Діло в тому, що польські селяни дожидаючи війни та для оборони перед примусовою колективізацією перестали довозити харчі до міст. У висліді ціни на харчі в містах загрозливо збільшуються, а спекуляція харчами прибирає щораз більших розмірів та грозить ще більшими потрясеннями цілого господарства в країні.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАЙБІЛЬША НАДІЯ СВІТУ

Від часу, як американська земля стала вільною і незалежною, почали називати її найкращою надією свободолюбного світу. Дехто називав її ще й останньою надією.

Таке було в серці провідних умів цеї країни, коли вони клали підвалини під ту величну будівлю, якою нині являються Злучені Держави Америки. Довгі літа була ця країна справжньою останньою надією для мільйонів людей у світі, що їх злидні чи інші лиха виганяли з рідних сіл чи міст. Сучасні обставини вже не дозволяють Америці бути надалі обітуваною землею для голодних і переслідуваних, що їх можна рахувати на сотні мільйонів. Тепер уже не багато людей у світі має щастя дістатись на американську землю на постійний побут.

Не зважаючи на ці зміни, роля Америки, як найкращої надії світу, не змаліла. Навпаки, ця роля набрала ширшого розмаху від часу, коли на американській землі й з американської ініціятиви повстала Організація Обєднаних Держав, світова установа, обєднуюча понад 50 держав різних континентів, головно від цього часу, як О. Д. постановили мати свій постійний осідок у Злучених Державах. Містом, в якім ця установа має осісти, став, як відомо, Ню Йорк.

Якраз тепер розпочато в Ню Йорку будову величавої будівлі. Обєднані Держави матимуть репрезентативне приміщення та будуть у ньому суверенним господарем. З цеї нагоди поплили з різних сторін побажання. щоб Обєднані Держави вдержались, бо це — під сучасну пору — „найбільша надія світу".

Отже маємо в Америці дві надії світу, що жде на спокій і звільнення з тираній, що хоче бачити пошанування людської гідности, що хоче по свому Богу молитись і працювати. Злучені Держави Америки і Організація Обєднаних Держав це ті дві сили і надії.

Правда, може, воно ніяково говорити чи писати про ці сили і надії, коли вдуматись, як у ту саму хвилину сотні мільйонів людей у світі, от хочби в Совєтах, терплять від диктаторсько-варварського свавілля, а помочі нівідки, бо проступників ніхто не чіпає і не карає. Ми є свідками, як ця міжнародна організація, створена для замирення світу, не може припинити на наших очах навіть таких війн, як от в Палестині, чи в Гайдерабаді. Не може їх припинити й така потуга, як Злучені Держави.

З цього виходило б, що як глядіти на ці „дві" надії світу реалістично й мати водночас на увазі жахливу сучасність, от хоч би тільки в Совєтах, то треба б прийти до дуже сумних заключень. Такий погляд був би одначе помилковий. Хто вдумається у це, що людство пережило в останніх десятках літ та що його жде, коли не буде якоїсь міжнародної гальми, мусить погодитись з тими, що добачують в Обєднаних Державах „найбільшу надію світу". Цю міжнародну установу попирає нині американський нарід цілим серцем і душею, а це теж дуже важне, бо додає їй сили.

Найбільшою перешкодою, яка спиняє діяння Обєднаних Держав, є Росія зі своїм ветом та міжнароднім інтриганством, в яке втягає цілий ряд держав, своїх сателітів. Та вічно так не буде. Прийде кінець і кремлівському нахабству, а тоді Обєднані Держави зможуть відразу розвинути куди більшу діяльність в справі світового миру, основаного на справедливості, як теж матимуть змогу взяти в оборону гнетену людину, її гідність і свободу. Така програма й акція мусить довести згодом до ліквідації диктатур та тираній у світі, що й повинно бути одним з головних завдань Обєднаних Держав.

АЛЯСКА

Генерал Вилйем Мичел, уже покійний, один з піонірів американського военного летунства, сказав військовій комісії палати репрезентантів на переслуханні 11. лютого 1935 таке: „Аляска це найбільше центрально положене місце світу для летунства. Воно однаково важливе, як для Европи, так для Азії, як і для Північної Америки. Я переконаний, що хто в майбутності тримає в своїх руках Аляску, той буде мати в руках долю світа. Мені здається, що Аляска це найважливіше стратегічне місце у світі".

Хоч генерала Мичела поставили були перед военний суд за його сміливу критику заскорузлости тодішної американської військової команди, а головно за критику недоцінювання значення повітряної фльоти у майбутній війні, одначе після його смерти конгрес признав рацію його критиці, зрегабітулював його і назначив вдові пенсію. Вже це одно вказує, що вартує звернути пильну увагу на думку Мичела про значення Аляски.

Таке є переконання, що як Росія схоче напасти на Америку, то нападе через Аляску. З цею думкою погодилися теж і американські стратеги. Тому чуємо час від часу про старання військової влади в справі оборони Аляски перед можливим нападом ворога. Як далеко Америка пішла в цій справі, точно не знати, бо це мусить бути військовою тайною, одначе звісне, що Аляска окружена невидною сіткою радару для спинення можливого советського нападу з повітря. Звісне теж, що Канада співпрацює тісно з Злученими Державами, бо в такому нападі однаково загрожені обі країни. Кажуть, що впродовж біжучого року вислано до Аляски 2,000 нових вояків. Деякі газети звертають увагу на недостачу мешкань і загалом приміщення для свіжих людей на Алясці і з того приводу бють на сполох, а він є настільки доцільний, що спонукує усе громадянство до застанови над кращою обороною країни.

Для виказання причин до такої акції пригадується, що під час другої світової війни Росія побудувала цілу низку повітряних баз на Сибірі, звідки кожної хвилини могли б вилетіти советські літаки проти Америки. Це добре мати на увазі жителям Злучених Держав і Канади, особливо в часах напруження між Західним і Східним світом з нагоди блокади Берліна Советами.

Не стане природних засобів до життя

„На світі є приблизно 4,000,000,000 акрів управної землі. Рахують, що $2\frac{1}{2}$ акрів пересічно плодовитої землі потрібно на випродукування поживи, яка була б вистарчальною для втримання при житті однієї людини. З цього заключення, що простір землі, потрібної для прохарчування щораз більше зростаючого числа населення стає щораз меншим. Вже тепер деякі країни мають менше ніж один акер землі, яка надавалась би на виживлення однієї людини. Нічого дивного, що на світі дається відчувати недостача життєвих продуктів і що сотки мільйонів людей бувають недоживлені, або находяться буквально над берегом голодової смерти".

Оцю думку висловив д-р Ферфілд Осборн, предсідник нюйорського Зоологічного Товариства на зїзді Американського Товариства для Поступу Науки у Вашингтоні.

Для ще більшого зрозуміння загрози голодової смерти Осборн доводив, що впродовж останніх 300 років населення із 400 мільйонів голов зросло до двох більйонів голов. Коли населення світу буде рости далі й у такій самій пропорції, то впродовж найближчих 70 років кількість населення подвоїться. Навіть, як би теперішня пропорція приросту змінилася, то з кінцем нашого століття кількість населення землі дійде до трьох більйонів.

Це звідомлення науковця виглядає на бомбу, якої діяння дорівнює діянні атомової бомби. Про все можливе думає сучасна людина, лише про те, що може забракнути землі, як джерела харчових матеріялів, мало є мови. Тому добре сталося, що проти загрози атомової бомби кинено загрозу голодової смерти. Може це призведе декого до свідомости, що світ, тобто земний глоб із своїми природними багатствами, є обмежений, та що треба подбати про якусь ощадність в експлуатації й в уживанні природних багаств.

Загальних завваг про загрозу недостачі земельної почви, не бракувало й давніше, але до них загал не прикладає серіозної ваги. Тепер заговорили про це науковці на науковому зїзді, який є під контролею учених усього світу. Тому треба вірити, що ці твердження є правдиві, маючи на увазі сучасний стан науки і харчевого стану в світі.

Живемо в часах, коли головну увагу звертається постійно на конечність підвишки платні з метою підвищення життевого стандарту. Всі хотіли б жити як горстка багатіїв. Демагоги, особливо, як промовляють до робітництва, голосять, що наука є така всемогутня, що придумає досі нечувані джерела багатств і що нема потреби страшити „простого чоловіка" перед недостатком, бо всі можуть вживати багатств без обмеження. Навіть були такі, що одверто пропагували нищення виробів на те, щоб робітник мав працю при виробі нових продуктів.

Та в першу чергу треба спамятати багатих людей і звернути їм увагу на деморалізацію яку вони поширюють через розтратність не так гроша, як самих продуктів. Гріш це тільки рівновартник при виміні випродукованих дібр, а не добро саме в собі. Він має значення тільки тоді, коли за нього щось можна дістати. Коли ж винищиться випродуковане добро, його вартість упадає. Це знана справа, але в ряди-годи треба її пригадувати. На неї мусять памятати найширші маси народу, бо один багатий чоловік не зможе навіть при найбільшій розтратности знищити тільки багатства, що може зробити народна маса при постійній розтратности навіть у малих розмірах.

До втримання добробуту належить передусім ощадність в експлуатації природних багатств. Безупинне вичерпування вугілля, нафти, вирубування лісів, палення незужитих засобів, викидання на смітник незїдженого хліба, навіть невикористування харчових відпадків на підвищення плодючости землі — оце все приклади, як можна нищити підставу для забезпечення прожитку людства на недалеку майбутність.

„Людина сама, а не природа є проблемою теперішнього часу. Коли ця велика сила людини, яку вона здобула внаслідок наукових винаходів, дістанеться в руки себелюбних або амбітних одиниць, вона причиняється до скріплення їх спроможности для запанування над іншими людьми. Коли модерна технологія дає захланним вискувачам нагоду винищувати нашу споконвічну спадщину, яка находиться в природних багатствах, то ліпше нам повернутися до часів простого воза й коня при роботі. Надмірно розвинена продукція призведе тільки до пошукування за зарадчими засобами, якщо овочі цієї продукції мають служити тільки для вжитку обмеженої кількости людей". (Докінчення на ст. 3.)

На допомогу українському студентству

(Надіслане з Німеччини).

Грошова реформа поважно захитала матеріяльне становище українського високошкільного студентства, що опинилося майже в цілості без засобів до життя і змоги продовжувати або кінчати свої студії та здане тепер цілком на поміч свого громадянства.

Цією справою займалися подрібно останні Пленарні Засідання **„Комісії Допомоги Українському Студентству" („КОДУС")**, що відбулися в днях 30. червня і 4. серпня ц. р. в приявності заінтересованих кіл українського студентства й українських установ. На засіданнях стверджено, що грошова реформа сильно загрозила праці „КОДУС-у", що дотепер ніс головний тягар допомоги українському студентству і признав між іншим у минулому році **569**, а за 9 місяців цього академічсого року вже **500** місячних стипендій на загальну суму **439,636.93** марок.

„КОДУС", щоправда, в останньому часі зустрів **поважну допомогу з боку ЗУАДК**, що за посередництвом „КОДУС-у" приділив 450 українським студентам 229 Кер-пакетів й від кількох місяців приділами товщу підтримував більші харчівні „КОДУС-у" в Мюнхені, Регенсбургу, Гайдельбергу, Ерлянгені, а тепер ще і в Карльсруе, в яких по дуже дешевих цінах харчувалося майже 900 українських студентів, одначе це не вичерпує широкого запотребування „Комісії Допомоги Українському Студентству", яка своєю працею обхоплює всю нашу еміграцію та між іншим дбає теж про приміщення українських студентів на закордонних високих школах і досі на всі ті цілі запотребовувала не менш 45,000 марок місячно. „Комісія Допомоги Українському Студентству", спираючися на довір'ї громадянства і на своєму добре розбудованому апараті і довголітній практиці та свідоме своїх завдань, не думає спиняти своеї праці, а навпаки оче докласти всіх зусиль, щоб повести далі допомогову справу для українського студентства.

До такого висліду дійшли тепер обидва Пленарні Засідання по вислуханні реферату Голови „КОДУС-у" і схвалили одноголосно звернутися до українського громадянства з щирим проханням не відмовляти і надалі дотеперішньої допомоги, хоч і в пристосуванні до нових обставин, і складати як досі пожертви на збіркові листи, вплачувати відповідні суми на самооподаткування і підтримати посилену збіркову акцію на „КОДУС" і „Український Науковий Фонд", що традиційно відбувається в вересні і жовтні кожного року. Збори „КОДУС-у" вирішили далі просити наші підприємства не забувати про стипендійний фонд „КОДУС-у" і звернути увагу на конечність продовжування дотеперішної успішної акції креовання фондацій та патронатів.

Зокрема Збори уповажнили Президію поробити всі потрібні заходи перед Центральними Европейськими і Заморськими Допомоговими Комітетами, щоб вони прийшли з належною допомогою „КОДУС-ові для цього, щоб, принаймні допомогти соткам кращих студентів покінчити свої студії, а початківцям через закордонні стипендії дати змогу вчитися за кордоном.

Бюрові адв. Романа Смука висловлено у зв'язку з тим сердечну подяку за дотеперішню поміч, а Відділові Суспільної Опіки ЦПУЕ, за активну підтримку допомогової акції.

З великою вдячністю Збори прийняли до відома сердечне відношення Преосвященного Кир Івана Бучка до справ українського студентства та праці „КОДУС-у" і схвалили одноголосно скласти Йому щиру подяку за поміч, уділену в формі закордонних стипендій та за доручення „КОДУС"-ові зайнятися враз з представниками Візитатури Українців Католиків, Українського Академічного Об'єднання і ЦЕСУС-у розподілом закордонних католицьких стипендій.

Вкінці Збори вирішили пригадати колишнім стипендіятам „КОДУС"-у постанову Загальних Зборів з грудня минулого року і зажадати від усіх, що мають змогу, вплачувати свої давніші зобов'язання.

На Пленарному Засіданні обговорювано крім цього справи приділень для нашого студентства і інші справи, зв'язані з теперішнім становищем і прийнято до відома і виконання постанови „Громадської Наради", що відбулася з рамени мюнхенської філії „КОДУС-у" в дні 26. липня в приявності всіх Центральних Установ.

Спираючися на дотеперішніх успіхах допомогової праці, можна мати не то надію, а певність, що громадянство всіми силами підіпре важливу працю „Комісії Допомоги Українському Студентству" і тим допоможе нашому студентству пертривати теперішне тяжке матеріяльне становище.

ІВАН КРАВЧЕНКО. Авторські права застережені.

ЧОРНИЙ ВОРОН

(ПРАВДА ПРО СССР)

Всім мученикам і незчисленним жертвам комунізму — присвячую.
Автор.

40)

— Ну, Іване Івановичу, виклик ви їм зробили, — сказав вчитель. — Я не хочу вас лякати, але мені здається, що вам не слід з ними розпочинати нерівний бій. Не сумніваюсь, що у відкритому полі бою, або при справжній демократії, ви були б переможцем, але в цих умовинах, де ми і наше життя в інших руках і вони, що хочуть те і роблять з нами, ваші зусилля марні і нікому непотрібні. Ви хотіли, щоб вам за 24 годин пред'явили акт обвинувачення. Але не тільки тут у нас, у в'язниці, але по всіх в'язницях СССР є безліч таких в'язнів, котрі протягом 24 місяців не одержували акту обвинувачення. Є такі в'язні, котрі по 5, 10 і 15 років дістали кацетлагрів, але їм не було пред'явлено жодного обвинувачення. Є такі, котрих розстріляли, закатували на смерть, але без акту абвинувачення. Таких девятки мільйонів людей. Ви спитаєте тут любого з нас, чи хоч один з нас до катувань знав, або чув щонебудь про акт обвинувачення? Ми в руках комуністичного свавілля, в руках катів. Я свято вірю, що колись підійметься ця жахлива заслона, котра покаже всьому світові потворну пащу комунізму. Я вірю, що хтось, не це, а майбутнє покоління, буде знати наші прізвища, хто ми і схилить свої коліна перед нами, — несчисленими жертвами цього беззаконня, — палко закінчив він. І я бачу, як на його обличчі виступили невеличкі червоні кола зденервованої людини, а очі повні сліз.

— Я бачу, що вас, друже, вже прийшов час виймати з печі, ви як раз добре випеклись, — спробував я жартом розвеселити його, пригадавши його порівнання нас до виробів з тіста.

— Боюсь, що я вже перепікся, — жартом відповів він і усміхнувся.

— Я хочу знову повернутись до вашої поради, тобто до того, щоб я спокійно сидів рік-два і чекав, поки дійде моя черга лягати під колесо катування, тобто, коли мене покличе слідчий. А я прийду до нього, поздоровкаюсь чемненько, потисну йому руку і скажу: Ну, ти бандюга, вибачте, товаришу, давай сюди твою писанину і покажи мені, де в якому місті я повинен поставити хрестика замісць підпису, бо я людина темна, тобто, неписьменна. Так? Так ви, здається, радите мені зробити? — жартуючи запитав я його.

— Трошки не так, але сказати відверто, що ваша думка мені до вподоби. Це вийшло б чудово! Брехнею на брехню. Це занадто чудово! Він знає, що ви інженер, тобто людина з вищою освітою, знає, що ви — вибачте, брешете, і дозволяє вам ставити хрестика на його брехні, а ви знаєте, що він бреше в своїй писанині і своїм хрестиком стверджуєте ту брехню. Чудово!

Але одного ми з вами не передбачили, а саме, що як раз вони тільки і катують за підпис. Вони не вимагають наших „зізнань". Вони катують тільки за те, що ти відмовляєшся підписати вже заздалегідь написаний „протокол зізнання".

Отже, я вам пораджу краще: Чекайте рік-два-три роки „він" вас викличе. Коли викличе, заходьте до нього і зразу: „Давайте ручку і показуйте де підписувати". І ви, заплющивш очі, підписуєте все, щоб там не було написано. Коли ви підпишете, то скажіть йому, що коли ще щонебудь він забув написати, то нехай напише, покличе вас і ви все підпишете. Отак буде чудово! — закінчив він весело.

Отак дружно розмовляючи, ми не помітили, коли і прийшла обідня година.

Я просто цікавости ради попробував смак „баланди". Мені здається, що на волі за спеціяльну винагороду ні одна людина не зварить таких помиїв. Гарантую, що жодна тварина не їла б „баланди", бо по-перше вона якась бридкогірка, вибачаюсь за слово, смердюча (гнилою рибою), солена і темнозелена. Темнозелений колір вона мала через листя капусти. Не з головки капусти, а з того качана капусти, котру самі злоденні господарі залишають на полі, бо того листя жодна тварина не їсть.

До речі, я бачив як те листя „січуть" для „баланди": В землі викопана яма метрів 2.5x2 і з 1 метер глибини. В цю яму вставлена деревляна скриня, відповідного до ями розміру. Що ранку привозять два вози того листя, вилами його скидають в ту яму, вози від'їздять і два криміналісти закачують штани до коліна, беруть в руки залізні лопати, влізають в те корито і рубають листя, тобто січуть його. Санітарні питання криміналісти розв'язують самі, залежно від їхнього ухилу в санітарію, чи в антисанітарію. Бачив, як вони, стомившись, сідали край корита, ногами в середину корита, курили, плювали і... т. і. Але „баланда" і без цієї „приправи", котру ті криміналісти додавали в „капусту", була бридка, а коли в те вариво ще додати гнилих голівок від якоїсь риби, то вона зовсім стає „смашною".

Криміналісти в тюрмі тримали повну монополю над всім, тобто вони працювали в бюрі, лазні, пральні, шпиталю, голярні і т д. „Політичні" сиділи круглу добу замкнені на колодку, бо їм нічого не довірялось. Всі вони були „небезпечний елемент".

Криміналісти мали всі пільги (полегші), тобто, одержували від своїх любок чи родин все, що ті могли передати. Два рази на тиждень їм давалось побачення з родинами чи любками, мали право листуватись з ними, грали в карти, доміно, навіть пили горілку.

(Дальше буде).

XI. Конвенція Ліги Української Молоді

5)

(Продовження).

VI.

Доклад проф. С. Мамчура про „Лояльність і Демократію".

Згідно з порядком конвенції, дискусія над докладами мала відбутися після виголошення усіх, і тому безпосередньо після докладу Осипа Лисогіра, слово віддано професорові Вейнського Університету, д-рові Степанові Мамчурові.

Проф. д-р Степан Мамчур народився в Канаді і там закінчив університетські студії. Опісля був градуований на Гарвардському університеті та занимав катедру на університеті в Мінесоті. Під час війни був приділений до департаменту справедливости у Вашінгтоні, а зараз є керівником соціологічного відділу на Вейнському університеті.

Свій доклад проф. д-р С. Мамчур виголосив з пам'яті, послуговуючись час до часу записками. Тому теж наша передача його докладу є свобідною, відповідно до того, як це кореспондентові пощастило записати.

Проф. д-р С. Мамчур

Докладач говорив:

Політична активність американських українців в користь української справи видвигає проблему лояльности до Америки та американських принципів. До якої міри можна тут працювати в користь української справи, щоби не увійти в колізію зі своєю американською країною, її законами та її принципами? Ці свої запитання бесідник видвигає та хоче дати на них відповідь на підставі своїх студій та практичної роботи в цій ділянці.

Але чому виринають ці запити взагалі?

Ми не підносимо їх — говорив проф. Мамчур — на підставі будьякого актуального випадку з діяльности американських українців. Цього роду запити вже аж ніяк не випливають з будької конечности для другої генерації американських українців. Натомість цю проблему актуалізує становище, поведінка та робота деяких інших етнічних груп в Америці, хочби — для прикладу — поляків. Вправді, на всіх 126 польських організацій в цій країні є тільки одна з другої генерації, що не має вплив на значення для цілости групової політики, проте, особи з другої генерації очолюють також інші організації і тим самим відповідальні за їх політику.

Другою причиною видвигнення цеї проблеми лояльности є факт, що демократична система дає дуже широку індівідуальну та суспільну свободу для всякої діяльности, теж в користь закордонних інтересів. Ніхто в цій країні нікому не може заборонити заниматися такою чи іншою справою та виконувати таку чи іншу роботу, що включається в майже безобмежених рямках нашої конституції та наших законів. Відомо, що тут ділося під час війни та скільки існувало найрізноманітніших організацій і комітетів, що працювали в користь закордонних справ. Все це дає безліч можливостей порушення лояльности у відношенні до Америки, її принципів і її законів. Бо в кожній діяльності для будьякої закордонної справи завжди криється потенціяльна можливість нелояльности. Теперішні переслухання в конгресових комітетах виявляють, безсумнівно, що цеї американської свободи діяльности надуживано навіть свідомо та у виразно ворожих для Америки цілях.

В поодиноких випадках Конституція признає в Америці каригідною діяльність, зв'язану з чужою державою та проти Америки. Але навіть в таких випадках виразної карігідности мусить впливнути до суду відповідне зажалення, на підставі якого і може почати́ся судове дохоження. Але закони таке зажалення поступить, можна накоїти країні чимало шкоди.

Для деякої нормалізації цих справ встановлено, що агенти чужих країн і чужих справ повинні реєструватися в департаменті справедливости. Сама реєстрація ще в жодному разі не означає карігідности ведених ними агентами акції. Її встановлено тільки „для порядку". Це дуже важливе для всіх тих організацій, що заступають будьяку закордонну справу та які мають зі зв'язок зі закордонними державами, чи організаціями.

Власне під оглядом діяльности американських організацій в користь закордонних інтересів докладчик має чималий досвід зі своєї праці в департаменті справедливости під час війни. В той час в цьому департаменті було зареєстрованих 508 організацій і агентів, що зложили відповідні декларації про свою роботу, її засяг та цілі. В тому було 227 організацій і 281 осіб. Виходило б, що не багато. Проте не можна забувати, що своє юдіяльністю вони охоплювали таки справді дуже багато осіб, зв'язаних з ними посередньо, чи безпосередньо. В загальному в тому часі зареєстрованими агентами, чи агенціями були репрезентовані 64 країни. Роди цих агенцій були найрізноманітніші, від політичних й громадських організацій і комітетів починаючи, а на торговельних, культурних і т. п. кінчаючи.

Це далеко ще не повний образ закордонно-політичної активности в цій країні. Безліч всіляких інших організацій з такими самими і подібними цілями не були зареєстровані, бо їх до цього не заставляв закон. Наприклад, з усіх 126 польських організацій, що виразно ділали в користь польської справи, тільки 17 були зареєстровані як закордонні агентства. Діяльність всіх тих польських організацій мала найрізноманітніші форми, з релігійними включно, але все це зводилось до політики, з якої виринали найрізноманітніші комплікації для самої Америки. Бо така активність крие в собі щонайменше потенціяльну можливість послабити лояльність до Америки, навіть несвідомо.

В дальшому бесідник навів кілька конкретних прикладів зі самої діяльности деяких польських організацій, пригадуючи різноманітні відозви, резолюції і т. п., що в тих обставинах були виразним засудом закордонної політики американського уряду і не з американських, але чужих мотивів та міркувань. Що більше, поляки пробували навіть робити відповідний напір на американську адміністрацію, погрожуючи своїми голосами при виборах і т. п. Він навів одну польську відозву до американських поляків, в якій закликалося молодих американських поляків до служби в Американській Армії, але тільки під умовою, що Америка боронитиме інтереси Польщі. В того рода активности є рішучо можливість нелояльности. Проблема, чи обстоювання закордонна справа є добра, чи ні, тут цілком не входить в рахубу. Америка має свої політичні інтереси і свою політику, яка достосовується та зміняється відповідно до потреб і обставин та до її інтересів. Становище поодиноких груп і організацій чи осіб до американської просовєтської політики під час війни і проти-совєтської після неї є справжнім безглуздям. Перш за все — стверджує докладчик — того роду діяльність в користь закордонної справи є марною витратою часу і зусиль, бо ніхто не є такий наївний та думатиме, що цього рода „становища" заважують на американській політиці. Америка зміняє свою політику, але відповідно до своїх інтересів та потреб та відповідно до своїх принціпів, а не тому, що так подобається одній, чи другій групі, яка обороняє таку, чи іншу закордонну справу. Твердження про вплив американських поляків, чехів чи інших груп в Америці на становище Америки до країн їхнього походження, після першої світової війни є звичайним пересудом. Америка тоді зайняла таке становище, бо такі були обставини і це було в її політичній програмі.

Дехто міг би тут видвигнути відповідні проти-твердження, покликуючись, наприклад, на акцію ірляндців, жидів, чи інших груп. Але й це не було б точне, хоча виїмки є досягаемі в усіх правилах. Наприклад жиди і їх акція в справі Палестини. Перш за все — американські жиди могли вести цілу свою акцію в справі Палестини без зв'язку зі закордонною справою. В Америці вони творять порівняльно зі справою Палестини досить велику силу, щоби могти „майструвати" цю справу „на власну руку".

Нелояльність до Америки не мусить бути свідома — говорив проф. Мамчур. Але це справи не зміняє. Поодинокі організації, що заступають закордонну справу в Америці, мусять мати зв'язок як не зі закордонними організаціями, то зі закордонними ідеями і принціпами. І вже цей сам факт підриває лояльність до Америки та до американських принціпів. Це може прриявлятися в найрізноманітніших видах. Наприклад тепер: деякі організації і групи доконче хочуть „шутінг вор" проти Советів. „Ві геф нов шутінг вор, ввел, шут юр маутс" — радить проф. Мамчур.

Бесідник навів ще цілий ряд інших прикладів на можливості нелояльности до американських законів або американських принціпів. У висліді він ставить запит: що робити, залишити працю в користь одної, чи другої закордонної справи, чи ні? Без сумніву ні. Все можна робити, але треба робити власне в рямках американських законів і американських принціпів. Найбільшу прислугу кожній закордонній справі в Америці можна принести, працюючи для неї без зв'язку зі закордонними організаціями та під кутом зору американських інтересів і американських принціпів. Хто робить інакше, повинен бути настільки чесний сам зі собою та зареєструватися в департаменті справедливости. Це обов'язує головно тих, що ведуть будьяку акцію з будьяких закордонних доручень та у зв'язку зі закордонними організаціями. Як іде про американські етнічні групи, вони найкраще можуть прислужитися інтересам для них закордонній справі, як працюватимуть для неї в рямках та через відповідні сутр американські організації.

Проф. Мамчур з досвіду підкреслив, що ці міркування про можливість нелояльности майже цілком не відносяться до другої генерації поодиноких етнічних груп в Америці. Інше діло з першими генераціями, отже з імігрантами. Проф. Мамчур порівнює їх з тою дівчиною, що тільки вийшла заміж та яка свого мужа любить, але й до матері цілою душею рветься. Це цілком природне і всі здають собі з того справу. Сама натуралізація того факту змінити не може і імігранти, звичайно, на час свого життя завжди зберігають лояльність до країн та народів свого походження.

Який зв'язок має це все з конвенцією Ліги Української Молоді? Без сумніву має. Сама Ліга є справжньою демократичною американською організацією. Вона не має жодного зв'язку з будькою закордонною організацією і є безсумнівно лояльна до Америки. При чому цей доклад на конвенції?

Діло в тому, що Ліга має свою реальну ціль. В її склад входять поодинокі організації молоді з різних місцевостей, які з черги мають до діла з іншими організаціями. В тому може бути й призначення Ліги, щоби вона при допомозі своїх складових організацій та своїх членів відповідно впливала на інших та на своє оточення. Ліга Американсько-Української Молоді має свою ідеологію, базовану на американських принціпах і американських законах, але в якій теж окреме місце віддається українському народові та українським змаганням. В сьогоднішньому складному політичному положенні треба бути дуже „жерфул" у зв'язках з іншими організаціями і рівночасно дбати не тільки про свою чистоту щодо американської лояльности, але теж стояти на її сторожі взагалі. Ми були свідками того, що ділялося в Америці під час війни та що крилося за кулісами всілякої активности поодиноких груп і організацій, як це тепер виявляється в конгресових переслуханнях. Ми ані на одну хвилину не можемо забувати, що наша країна є единим власником таємниці страшної атомової сили, яка в інших безвідповідальних руках могла б принести загладу світові. Ми всі бачимо на безліч конкретних прикладів, що Америка сьогодні залишилась справді єдиним реальним забороном того, що розуміємо під поняттям демократії, свободи і справедливости. Світові взагалі, а країнам походження наших батьків зокрема ми зробимо найбільшу прислугу тоді, як збережемо абсолютну лояльність власне до Америки та як самі стоятимемо на її сторожі.

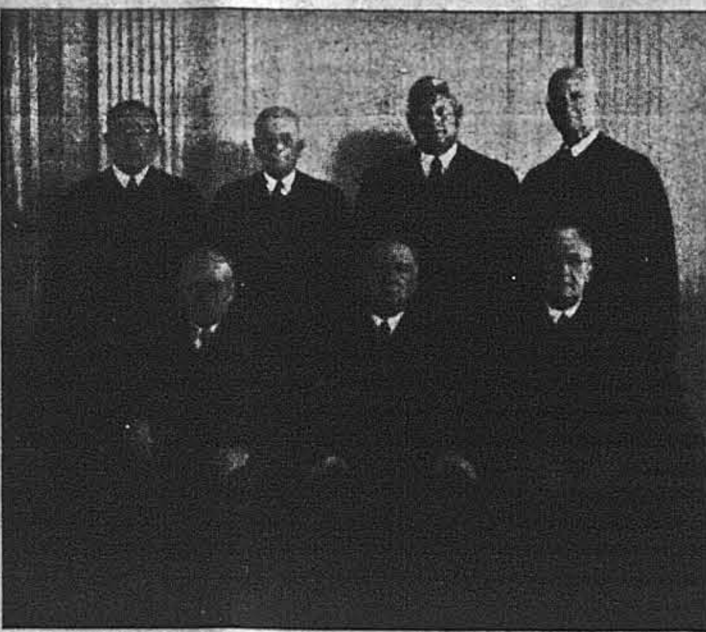
Це загальні і свобідно передані думки докладу проф. д-ра С. Мамчура, над якими опісля розвинулася ще незвичайно інтересна дискусія. Про неї в наступному числі.

(Продовження буде).

Зі спорту

ВІДБУДУТЬСЯ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО КЛЮБУ.

Внеділю, дня 19. вересня ц. р., в год. 4. P. M. зустрінуться футболісти з Українського Спортового Клюбу з командою Caribbean S. C. мистцем групи A Eastern District Soccer League, яка зараз аванзує до першої дивізії. Змагання відбудуться без огляду на погоду на стадіоні Red Hook Play Center в Брукліні. Доїзд на змагання з Мангатан собвеем F — 6 Ave. Express до Smith—9 St. Звідтіль 5 хвилин ходу до гриша.



ІСТОРИЧНА ПОДІЯ В СУДІВНИЦТВІ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ. —Перед собою маємо суддів нового Верховного Суду для стейту Ню Джерзі. Вони зачали урядувати з днем 15. вересня 1948, згідно з новою Конституцією стейту, яку ухвалено минулого року. Судівництво стейту Ню Джерзі було перестаріле. На підставі нової Конституції переведено основну реформу цілої судейської системи. Старі суди перестали існувати, а введено нові. Впродовж останніх 10 місяців дано нагоду суддям та адвокатам добре запізнатись зі зреформованим судівництвом, яке тепер побудоване на наймодерніших зразках. На картині бачимо в першому ряді начального суддю Артура Т. Вандербілта, що по запризсяженні відбирав присягу від інших верховних суддів, якими є судді: Кларенс Е. Кейс, Гері Гегер, А. Дейтон Олифент, Вилієм А. Воченфелд, Алберт Е. Борлінг і Генрі Е. Акерсон мол.

Не стане природних засобів до життя

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Таку думку висловив на згаданім зїзді у Вашингтоні д-р Едмунд В. Синот, з університету Ейл.

Він пішов ще дальше, бо сказав: „Людина все хоче мати більше ніж добре вигодована звірина. Коли людині не дати захоти до плекання вищих ідеалів, то вона ніколи не буде вдоволена і для неї не буде рятунку".

У недавно минулому відбувся в Лондоні зїзд знавців Умової Гигієни. У Швайцарії щойно покінчився зїзд представників руху Віднови Морального Озброєння. Зїзд Американського Товариства для Поступу в Науці, що саме відбувся у Вашингтоні, застановлявся — як бачимо — над матеріяльною стороною життя. Коли б людству вдалося зібрати разом вислід нарад хоч би отих згаданих трьох наукових зїздів для складення якогось шляху для свого рятунку серед теперішнього загального розстроювання, то витрати гроша й часу на ці зїзди не були б даремними.

Інше діло, чи людство схоче придержуватися добровільно навіть найбільш примітивних засад, складених для його власного добра.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й.

З гостини для скитальців.

Дня 11. вересня припадала річниця уродин Михайла Белців, замешкалого в Стейплетон, Н. Й. З тої нагоди його дружина Марія постановила влаштувати для нього несподіванку, яку ми привикли називати "surprise party". Гостей було багато, бо соленізант є широко знаний і люблений та має багато приятелів.

Не буду розводитися над відомою гостинністю господарів, але приємно мені згадати про настрій, який був в часі гостини, на якій було теж багато молоді, родженої і вихованої в Америці. Панував справжній український дух. Можна було завважити, що наша молодь не забула свого походження і живо інтересується народним життям і українськими справами.

Підчас забави порушувано різні справи, а між іншим згадано теж і про наших скитальців за океаном. На внесок підписаного переведено збірку на поміч скитальцям, яка принесла $50.

Жертвували: Соленізант Михайло Белців і його дружина $25; по $2: Олена і Стефанія Торбин, А. Басараб, Я. Лаврів, Дзюгала, Фостик, Берковий, С. Белців, Р. Федірка, Опеля, адв. В. Кузьма; по $1: Довгий, Чарнецький, К. Торбин, Бороденко, П. Белців.

Гроші переслано до ЗУАД Комітету в Філаделфії.

В. Кузьма (Нюарк, Н. Дж.).

ГЕМТРЕМК, МІШ.

З похорону на піддержку Укр. К. Комітету.

Дня 27. серпня відійшов з цього світу довголітній член 94 Відділу У. Н. Союзу, бл. п. Михайло Кулинич. Покійний був дуже доброї вдачі, щирий працівник на народній ниві, та щирий жертводавець на всякі народні цілі.

Прибувши до Америки в 1915 році зараз розпочав працю на українській сцені, маючи досвід в праці на цій ділянці. Покійний знаменито вивязувався з сценічних вистав. Працював довгі роки при українській католицькій парафії й своєю працею причинився до її розбудови.

Довший час був на становищі осаула в Гетьманській Січі. Також був довший час секретарем Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94 У. Н. С.

Уродився в селі Мадзерки, повіт Сокаль, Західна Україна.

Похорон відбувся 31. серпня при великій участи членів, і приятелів. Тому, що Покійний згадував добрими словами працю Українського Конгресового Комітету, громадянин Микола Машталер згадав за це у своїх прощальних словах і попросив присутних до збірки на дальшу працю У. К. Комітету.

Зібрано $42.25.

Жертвували: П. Бавровський $3; Г. Тимків $2; по $1: М. Машталер, О. Курочка, М. Гох, С. Матияновська, М. Урбан, Ю. Солович, С. Бугай, Б. Матияновський, М. Прибила, Й. Смілка, П. Войтович, Л. Вівіян, Ф. Михальчук, І. Думка, І. Козаченко, М. Бабій, М. Джумага, П. Войтович, І. Чулка, Ф. Билиця, Б. Димчина, М. Шаран, В. Вороновський, Д. Шалапай, М. Чубка, В. Кіцул, Е. Голодюк, Й. Колодницький, М. Паламар, А. Зола. Решта по 50 центів і дрібними. — Разом $42.25, які вислано до У. К. К.

Микола Машталер.

Чи Ви вже вписали своїх дітей до У. Н. Союзу? Коли ні,

Микола Кокольський.

Професор з Пенсилванії

Йому добігає ось-ось вісімдесять літ. Він сам числить свої літа на копи, як добра господиня яйця від своїх курей. Каже, що одну копу вже перерахував, а тепер рахує другу. Невеликий на зріст, худощавий, цупкий, як завялий, грабовий ціпок.

Літа здається забули про нього. Ні плечей не згинають в дугу, ці снігу не сиплять на чорняву чуприну. Тільки в'оралися вони у виправлену на колір бронзи шкіру обличчя глибокими борознами. Тільки з невеликих, цупких рук, з дрібними, дивно скуцьорбленими пальцями, висмоктали силу і вони дрожать листом осики. Тільки сірі очі, заховані глибоко під пукластим чолом, гаснуть під холодним подувом отої другої копи літ.

А колись... Ех, колись!...

Виростала його старенька, лемківська хижа, та зелені, бескидські полонини. Там він старому ватагови вівці завертав. Ватаг на сопілці грає-грає і твердим, мужицьким голосом виводить:

Бескиде зелений, в три ряди саджений,
Як я тобов ішов, вусок ми ся сіяв.
Ой дуду-дуду-дуду...
Тепер йду тобою з сивов головою,
Не маю ні тата, ні сестри, ні брата.
Ой дуду-дуду-дуду...

Ватагова пісня вверчувалася глибоко-глибоко, в саму душу юнака, стискала болючо серце, будила дивну тугу. Кипіла гаряча кров у молодих жилах. Рвалося юне серце. Жити!... Барвисте, веселе, розсміяне життя кликало, манило лемківського юнака в світ. І юнак покинув ватага зі сопілкою і піснею, покинув вівці, покинув зелену полонину, покинув рідну хижу. Пішов у світ...

Залізний кінь... старий, скрипливий корабель... галасливий Ню Йорк і... горбовата, зелена Пенсилванія. Така як рідна Лемківщина. Ех, земле, нене рідна!

Верховино, світку ти наш,
Гей, як у тебе тут мило!
Як ігри вод пливе тут час,
Свобідно, шумно, весело...

І покотилось життя... робота в майнах, де кротом рився попід землю. Тіло купається в гарячім поті. Рясними каплями трискає він з чола, заливає очі, спливає чорними струмками до уст. Вугляний пил в'їдається в очі, ніс, уста, втискається в усі пори тіла. Здається, що повітря загусло від нього і втягаєш в легені якусь густу, крупнисту рідину. Здається, що в жилах пливе кров змішана з вуглем.

А в хвилях дозвілля... Ех, життя!

Огниста вода вливається живущим струмком в жили, розбурхує густу, захололу кров. Легені задихуються від запашного повітря пенсилванського ліса. Серце виривається з тісної груди. Очі сиплять іскрами, а невеликі, цупкі руки пригортають міцно дівочий стан. А ще скрипка. І розсипалася коломийка. Жилаві ноги не видержують, викручуються на всі сторони, вибивають огнисті присюди, притупують з усієї сили обцасами.

Як зашумить коломийка, ватаг загуляє,
Чорнобриву дівчиноньку кругом обертає.
Ой дрібонька коломийка,
дрібонька, дрібонька,
Через тебе, чорнобрива,
болить головонька.
А як тую коломийку зачую, зачую,
Через тую коломийку в дома не ночую.

Цупкі руки обертають дівча, аж вітер іде...

Скотилася камяна брила і бризнула в верховинского сина. Скривавленого винесли товариші на Божий світ. Поломані дрібні пальці на малих, цупких руках...

Праця сліпого крота ніколи не манила сина зеленого Бескиду. Його очі любили оглядати золото сонця, блакить неба, смарагд лісів, стобарвний килим квітів. І він кидає темне царство підземеля. Колись-колись, на рідній Лемківщині, він виспівував з дяками у крилосі, в старій, деревяній церковці. І тепер, у далекій Пенсилванії він стає на службу Богові. Відгребує давні, призабуті мельодії, творить свої власні, дивні, як дивний лемківський світ, і виспівує хвалу Божу.

Біжать літа бистролетним поїздом. Приходять служителі Богові і відходять. А професор відпроваджує їх одного по одним у ту далеку, безповоротну дорогу, де нема ні терпінь, ні жалощів.

Тільки неспокійна, лемківська кров усе ще нераз палким огнем закипить. Блиснуть очі й посиплються іскрами. Стиснуться в твердий кулак скуцьорблені пальці і жилаві ноги жваво притупнуть.

Ой там при долині, там дві Катерині
Ячмінь жнуть,
А того ячменю нажали зо жменю,
Не діжнуть.

Тільки присюди вони вже не підуть.

А як вечір розснує сутінки по лісах і місяць мелянхолію у серце вллє, згадається рідна Лемківщина, старенька хижа і зелений Бескид і вівці і ватаг. Летить думка високо-високо, понад ліси Пенсилванії, понад безмежні простори океану, понад гірські хребти і провалля і сідає на рідній полонині, там, де колись ватаг сидів, на сопілці вигравав і твердим, мужицьким голосом виспівував:

Вівці мої вівці, вівці та барани,
Хто ж вас буде пасти, як мене не стане.
Ой дуду-дуду-дуду...
Вівці ж мої вівці, то чорні, то білі,
Хто ж вас буде пасти святої неділі.
Ой дуду-дуду-дуду...

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

КІТ НАД КОТАМИ.—Мала Пармеля Лорд з Торонто, Онтеріо, держить малого котика перської породи, якого визнано на Краєвій Виставі в Торонто „чемпіоном", надаючи йому титул „Великий чемпіон між усіми котами".

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУА ДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків і за витрату часу на полагодження вашої справи.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

16,000 Пахольчак Михалини з с. Торське (Заліщики) та односельчан с. Торське від Бочковський Василя.

16,001 а) Дуляк Павла і Пайзи дітей Миколи від Дуляк Івана с. Степана з с. Гирова (Косно).

16,001 б) Ґориш Миколи, Костик Юстини з с. Пшона (Лемківщина) від Дуляк Івана с. Степана з с. Гирова.

16,002 Ярощук Евгена с. Степана, Коробчук Миколая, Корделюк Харітона, Остапук Дорофея всі з с. Черняни (Берестє Литовське) від Коробчук Семена.

16,003 Баранів Олекси від Марковський Миколи з повіту Рівне.

16,004 Биць Івана, Беневяк Василя і його двох братів в с. Гочева (Лісько) від Лучейко Юлії зам. Єднороз.

16,005 Білик Михайла брата і його дітей Івана і Дмитра з с. Долиняни (Рогатин) від Білик-Притуляк Марти.

16,006 Пастущин Анастазії з с. Ванів (Сокаль) від Якубовський Івана.

16,007 Вайна Марії, Войчак Олени д. Антона з с. Сеняви (Коросно) від Вайна Катерини зам. Шимчук.

16,008 Постернак Михайла с. Теодора з с. Берёзець (Рудки) від Жук Марії д. Теодора і Марії.

16,009 Фільварний Василя зі Снятина від Фільварна Анни.

16,010 Децик Василя з с. Чукви (Самбір) від Хавула Василя.

16,011 Кревних і знайомих з с. Блудник (Галич) від Голубчак Григорія.

16,012 Соджак Степана вуйка від Соджак Анни зам. Канановська.

16,013 Мушинський Василя з с. Терка (Лісько) від Мушинський Юрка брата.

16,014 Кізимович Степана від Крупка Романа.

16,015 Пелеховська Марії, Гуньчак Евдокії і Михайла з с. Серки Горішні (Рогатин) від Скірин Ольги з с. Світильник (Рогатин).

16,016 Кобільник родини з с. Рінчиць (Дрогобич) від Кобільник Марії д. Михайла і Розалії.

16,017 Лесів Федька з с. Юсептичі (Жидачів) від Семків Прокопа с. Анни вуйка Дмитра.

16,018 Манів Олекси, Гуцул Миколи і Емілії з с. Вільхівки (Калуш) від Кучер Ольги зам. Кулик.

16,019 Сусинський Теодора і Олекси, Войтович Олекси, Кібас Анни, Федусин Івана, Кріб Миколи від Костів Юрка з с. Чорна (Лісько).

16,020 Сваричевський Михайла і односельчан з с. Красно (Калуш) від Жупанський Василя.

16,021 Рідних та знакомих з с. Рай (Бережани) від Ярема Миколи.

16,022 Рідних і односельчан з с. Виштатич (Перемишль) від д-ра Глюз Омеляна.

16,023 Мельник Анни тітки з с. Вербиці (Рава Руська) від Охріп Тимотея с. Трохима.

16,024 Ковик Тимка с. Петра і Юстини з с. Жерниця Вижна (Лісько) від Ковик Василя с. Павла.

16,025 Кондорошко Якова, Мовчанюк Домки з дому Кривіцька, Кривіцький Івана і Антона, Лойко Симона та сусідів з с. Бішвюк (Дорогичин) від Кондорошко Ольги.

16,026 Вуйків і братів Залеськів з с. Коровиці (Любачів) сусіда Шалька від Левусь Гната с. Ілька.

16,027 Данилевич Івана та знакомих від Чуйко Івана с. Петруні Данилевич.

16,028 Матущак Юліяна зі Стрия від Матущак Ніни зам. Германюк доч. Михайла.

16,029 Ткачук Василя, Евгена і Марії дітей Лазора від Ткачук Василя с. Івана з с. Гарбавці (Радава, Буковина).

16,030 Сліпий Василя, Меленчук Василя, Дуб Івана, Ксенич Левка з с. Снігурівка і з с. Слобода (Київщина) від Мевша Миколи.

16,031 Лалак Дмитра з с. Камінь (Калуш) від Несляк Анастазії.

16,032 Тимошенко С. і знакомих земляків з Рівного (Волинь) відізвіться! відКривокобильський Федора.

16,033 Рідних і знайомих з с. Зібранівці (Снятин) від Фроляк Миколи.

16,034 Рицька Степанії і Марії зам. Арошевська з с. Білий Камінь (Золочів) від Сумик Івана.

16,035 а) Шульце Рудольфа і Якова з Одеси від Шілер Луїса.

16,035 б) Малоновський Миколи і Марії з Харбіна від Столмоніс Артура.

16,036 а) Бурин Анни з с. Денисова від Башляк Теклі.

16,036 б) З дому Дробіняк Анни і Катерини з с. Літня (Дрогобич) від Дробіняк Палагії зам. Кріль.

16,036 в) Фудалій Бартка з Кізлова від Самиця Мирослава з с. Денисова.

16,037 Мельничеків тітки і вуйка від Мельниченко Григорія с. Федька з с. Манаєва (Тернопіль).

Голосітесь на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, Philadelphia 5, Pa.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 1930. Кидається на смерть.

TARZAN'S JUNGLE PATIENCE WAS REWARDED WHEN NEDDA AGAIN STRUGGLED MUTELY IN GIDSEL'S GRASP.

AS GIDSEL SAW TARZAN'S SILHOUETTE CAUTIOUSLY APPROACHING HE HATCHED A DEVLISH SCHEME.

RETIRING TO THE EDGE OF A SUBTERRANEAN CHASM HE REMOVED HIS HAND FROM NEDDA'S MOUTH. IMMEDIATELY SHE SCREAMED---

---AND AS GIDSEL DRAGGED HER ASIDE, THE JUNGLE LORD BOUNDED THROUGH THE DARKNESS TOWARD THE ABYSS.

Тарзанова терпеливість принесла успіх, коли Неда мовчки шарпалася в обіймах Ґідзела.

Коли Ґідзел побачив як Тарзанова постать поволі зближалася, він склав чортівський плян.

Він відступив до берега підземної пропасті, а тоді відкрив уста Неди й дівчина закричала...

Коли Ґідзел відтягнув її на бік, пан джунглів перебіг попри них в напрямі пропасті.